

Colloquium NSV! Leuven
"Welke toekomst voor de traditionele studentikozeiteit in de 21ste eeuw?"

Donderdag 4 maart 2004
Pedagogisch Instituut - Katholieke Universiteit Leuven

Het belang van tradities voor de toekomst
Peter Dirix (v. Kosmos)

Waarde seniores,
Waarde commilitones,
Beste gasten,

Ik ga het vandaag hebben over waarom tradities belangrijk zijn voor de toekomst. Eerst wil ik even vertellen wat traditie wel en niet is. Dan geef ik een overzicht van de pijnpunten in het hedendaagse traditionele studentenleven, zowel intern als naar buiten toe. Dan probeer ik een paar oplossingen aan te dragen, die daarom niet allemaal onmiddellijk kunnen of moeten geïmplementeerd worden, maar die wel een beter imago aan het traditionele studentenleven kunnen geven. En met traditioneel bedoel hier de Nederlandstalige, katholieke traditie die in Leuven ontstaan is en door de meeste Vlaamse studenten, behalve die aan de VUB en een paar gemeenschapshogescholen, in meerdere of mindere mate wordt toegepast.

Ik wil starten met even te bekijken wat traditie niét is. Traditie is niet het pro forma dragen van petten en linten en zich verder niet bekommeren om de achtergronden van het traditionele studentenleven. Traditie is ook niet het zich selectief verschuilen achter bepaalde artikels van de clubcodex, onze beruchte blauwe bladzijden, zonder de achtergrond en de geest ervan te snappen. Bepaalde aspecten worden vaak door clubstudenten aangehaald, zonder de diepere betekenis erachter te begrijpen. Ik zal een paar voorbeelden aanhalen.

Ten eerste de beruchte 'onfeilbaarheid' van de praeses. De praeses staat niét boven de wet. Het is hem alleen toegelaten 'gebeurlijke fouten' te maken; dit zijn kleine vergetelheden tegen de regels. Het is de praeses zeker niet toegestaan moedwillig zware fouten te begaan. Je kan als praeses niet tegen de geest van de clubcodex ingaan. Hij of zij mag dus zijn of haar gezag niet misbruiken om bijvoorbeeld een coronalid zomaar te vernederen of commilitones onmenselijk zwaar te straffen.

Verder kent iedereen het codexartikel dat een dronk met een gelijke hoeveelheid beantwoord moet worden. Praesides delen straffen met ettelijke ad fundums tegelijkertijd uit, alhoewel daar niets van in de codex

staat. Wat vaak vergeten wordt, is dat er in de codex staat dat je niemand boven zijn krachten mag laten drinken. Uiteindelijk ben jij als praeses zelfs verantwoordelijk als er iets verkeerd gaat op je activiteit. Bovendien draait het studentenleven niet alleen om drinken. Er mag en moet gedronken worden, maar iedereen moet uiteindelijk toch zelf kunnen kiezen hoeveel. Bierimpotentie kan trouwens even effectief zijn om iemand te straffen. Vraag dat maar aan onze senior seniorum, hij is er al het slachtoffer van geweest.

Een andere misvatting, en dan vooral bij Leuvense clubs, is de status van het beruchte artikel 19 over dames aan de clubtafel, dat sinds 1994 uit de clubcodex verdwenen is. Dit artikel is niet gericht tegen vrouwen in het studentenleven, maar moet in zijn historische context geplaatst worden. In de jaren '20, toen de clubcodex opgesteld werd, waren er nauwelijks vrouwelijke studenten in Leuven. Het beruchte artikel wou verhinderen dat de studenten hun Leuven burgerlief, de dochter van de cafébaas of de winkelier, mee zouden brengen naar clubactiviteiten. Mon de Goeyse heeft nooit de intentie gehad van hiermee meisjesstudenten uit te sluiten. Het beste bewijs hiervoor is dat zijn eigen studentenclub, Bezem Lovania Brussel, al 1941 een meisjesafdeling oprichtte.

Van de andere kant zijn er ook mensen die de clubcodex als een onveranderbare lijst regels zien, die het clubleven tot in de laatste puntjes moeten regelen. Dat is ook niet het geval. De clubcodex is door de jaren heen aangepast. Zo werden onze huidige praeseslinten pas in de jaren '50 ingevoerd. Het is veel belangrijker de geest en bedoelingen van de clubcodex te kennen en vooral ook toe te passen, waarbij ik niet wil zeggen dat het formalisme totaal geen waarde heeft. De formele regels maken deel uit van onze historisch-culturele traditie.

Zo zijn we bij het tweede punt aanbeland. Wat is traditie dan wel? Wat zijn die geest en die bedoelingen van de clubcodex? Ons studentenleven is voor een groot deel gekopieerd van het Duitse en vooral Zwitserse katholieke studentenleven. Dat is gebaseerd op de begrippen Religio, Patria, Scientia en Amicitia. Over de eerste twee ga ik hier niet hebben en ik zal u later uitleggen waarom. Scientia betekent dat er ook gestudeerd moet worden en dat het in het belang van de studentenclubs is dat hun leden ook een diploma halen. Verder ga ik daar ook niet meer op in. Amicitia is het basisbeginsel van het studentenleven, in alle tijden en op alle plaatsen. Vriendschap moet er niet enkel zijn binnen de huidige leden van een studentenclub. Ze moet over de generaties heen reiken. In de Duitstalige landen verschijnen zelfs 90-jarigen en notabelen zoals de plaatselijke bisschop of ministers nog altijd enkele keren per jaar op de activiteiten van hun club. Hier in Vlaanderen gaan de banden zelfs vaak onmiddellijk na het afstuderen verloren. De levensband tussen

academicus en club is nochtans belangrijk, ook voor het voortbestaan van de club. Daarover later meer.

Verder is een traditionele studentenvereniging ook een leerschool voor het echte leven. Ik zeg niet dat je het leren organiseren van activiteiten, het samenwerken met andere mensen en verantwoordelijkheidszin ook niet kunt leren bij andere studentenverenigingen of bij om het even welke jeugdbeweging. Van de andere kant is het bij een studentenclub minder vrijblijvend, omdat het engagement van iedereen verwacht wordt. Ook de hiërarchie is belangrijk. Zoals je bij een studentenclub een praeses, een bestuur, gewone ouderejaars en schachten hebt, heb je in een bedrijf ook een CEO, een raad van bestuur, je onmiddellijke meerdere. Zo leer je in elk geval ook discipline en het werken in een hiërarchische structuur. Perfecte democratie bestaat toch niet en de meeste studentenclubs werken véél democratischer dan een bedrijf, want in een club mag je je bestuur tenminste verkiezen.

Nu we bepaald hebben wat traditioneel studentenleven is of zou moeten zijn, gaan we eens na wat er misloopt in het huidige clubleven. In wat nu volgt, wil ik zeker niet veralgemenen en iedereen over dezelfde kam scheren, want er is wel degelijk een hele groep clubstudenten die wel weet waar het omdraait. Als ik het dus nu over 'de clubstudent' heb, is dat eerder een generalisatie van een onderdeel ervan.

Een eerste probleem ligt bij de huidige clubstudenten en hun onmiddellijke voorgangers. Zonder terug te willen vallen op 'vroeger was het beter', is het toch duidelijk dat veel clubstudenten de tradities niet meer kennen, noch naar de geest, noch naar de vorm. Ze leggen vaak enkel de nadruk op overdadig drankgebruik. Degoutant-zijn wordt aangemoedigd, terwijl deftigheid als oubollig wordt beschouwd. Dopen kunnen niet degoutant genoeg zijn. Nochtans is de eieren-darmen-en-ketchup-doop overgenomen van de vrijzinnige ULB-traditie, waar het niet vuil genoeg kan zijn. In de Leuvense traditie gaat het om opdrachten geven aan een schacht, die wel vernederend, maar nog altijd plezant moeten blijven, ook voor de gedoopte. De meeste clubs hier passen die traditie wel nog correct toe, weliswaar overgoten met een grote hoop alcohol. Hier in Leuven zijn het vooral de faculteitskringen die in de fout gaan. Er is ook geen ruimte voor uitbreiding van de traditionele kennis. Veel clubstudenten en leden van faculteitskringen zijn tevreden als ze dertig codexliedjes en de voornaamste regels kennen. Zij vinden het belangrijker dertig gortige versies op een bepaald liedje te kunnen bedenken en 'De kikker' op de melodieën van de top-50 te kunnen zingen. De geschiedenis van hun eigen club of het studentenleven, de uitbreiding van liederkennis of gebruiken van andere verenigingen of studenten in andere landen interesseert hen hoegenaamd niet. Onderlinge rivaliteit

tussen clubs kan ook al eens roet in het eten gooien. Hierbij wil ik trouwens even ingaan op het incident een paar weken geleden toen Hermes uit Antwerpen het schild van Moeder Brugse en het Corps Flaminea probeerde mee te nemen uit de Confrater en er een vechtpartij ontstond die de nationale pers haalde. Dit is dus geen goede reclame. Schilden stelen blijft stelen. In sommige omstandigheden kan het studentikoos zijn, nl. wanneer het op een cantus of galabal van die eigen club gebeurt en met inachtneming van de geplogenheden. En dan moet de beloning nog steeds in verhouding zijn tot het gebeurde; een vat met de steeds verminderende sponsoring en duurdere bierprijs is al serieus veel. In Duitsland bestaat dit gebruik ook. Als je daar een schild of vlag kunt meenemen vanop een clubactiviteit, dan moet die club dat clubattribuut 'auspauken'. Dat wil zeggen dat de ontvreemdende club beslist hoeveel pinten de eigenaars, op eigen kosten natuurlijk, ad fundum moeten drinken om hun kleynood terug te krijgen. En dit lijkt me toch al veel studentikooser.

Tenslotte is er een gebrek van steun vanuit de universiteit en hogescholen. Dit geldt vooral in Leuven en Diepenbeek. In Gent en Sint-Katelijne-Waver bijvoorbeeld worden traditionele studentenverenigingen wel gesteund door de academische overheid, zowel financieel, organisatorisch als moreel. Een ander aspect van het negatieve van studentenclubs, zeker in Leuven, is dat ze als extreem-rechts aanzien worden. Dit is natuurlijk je reinste bullshit. Studentenclubs zijn niet politiek. Het is wel zo dat ze 1967 een coup gedaan hebben tegen de communistisch-anarchistische Verbondsleiding van Pol Goossens, maar dat waren andere tijden. Het feit dat je een hiërarchie hebt of linten draagt, heeft niets met politiek gedachtengoed, anti-democratie of extreem-rechts te maken. Extreem-linkse verenigingen en bepaalde faculteitskringen cultiveren natuurlijk graag dit beeld, om zich te profileren en toch nog enige tegenstanders te kunnen zoeken. De gemiddelde student is namelijk veel te apathisch hiervoor en laat zich niet meer mobiliseren.

De andere kant van het probleem is de houding van de 18-jarigen die in een studentenstad aankomen. Kortom, daar is zelden nog iets mee aan te vangen. Ze laten zich niet de wet voorschrijven door iemand anders. Zij kennen geen enkele discipline, omdat die noch thuis, noch in de lagere of middelbare school wordt aangeleerd. Bovendien zijn ze niet geïnteresseerd om zich voor om het even wat te engageren. Oké, op vrijblijvende basis is het allemaal in orde, maar niet op een permanente basis en op vaste tijdstippen in de week. Het zijn niet alleen de regionale clubs die dit merken, maar ook de faculteitskringen, de socio-culturele verenigingen, de politieke verenigingen van zowel ter linker- als ter rechterzijde. Niet dat ze eigen ideeën hebben, verre van. Organisatietalent

is ook ver zoek. Verder zitten ze meestal nog krapper bij kas dan vroeger, vermits ze nu allemaal een dure studio, gsm, tv en internet op kot moeten betalen. Voeg daarbij de ongelooflijk dure drankprijzen, samen met de sterk verminderde voorwaarden in de clubcafés en het feit dat enkele grote studentenverenigingen met het overgrote deel van alle sponsoring gaan lopen en je weet dat het financieel niet meer haalbaar is het clubstudentenleven van vroeger te leven. Bovendien, terwijl je vroeger in je clubcafé altijd bekenden aantrof, van 's middags tot in de vroege uurtjes, moet je tegenwoordig al veel geluk hebben, en dan nog, als je clubcafé al open is in de namiddag natuurlijk. Als je nu nog rekening houdt met het slechte imago van het clubleven, indien het al bekend is bij de brede massa, dan weet je dat het enorm moeilijk is om nog geschikte mensen te werven.

Ziezo, de pijnpunten liggen bloot. Ik ga nu een aantal tips aanreiken die volgens mij de positie van het clubleven gedeeltelijk kunnen verbeteren. De gouden tijden van de jaren '20 tot '60 komen echter nooit meer terug, daarover maak ik mij geen illusies.

In de eerste plaats is er een herorganisatie van het traditionele studentenleven nodig. Een overkoepelende, door de academische overheid gesteunde structuur zoals in Gent zou niet slecht zijn. Daar heb je ondermeer een Seniorenkonvent, een Politiek-Filosofisch Konvent en een Faculteitenkonvent, ieder met zijn specifieke taken en werking. In tegenstelling tot in Duitsland denk ik dat de regionale clubs niet politiek mogen zijn. Dan krijg je nog minder mensen gemobiliseerd en bovendien creëert dit ook interne spanningen. De politieke verenigingen zoals de NSV, maar ook CDS, LVSV en zelfs de MLB horen mijns inziens thuis in het politiek convent. Daar moet plaats zijn voor verenigingen van alle politieke, filosofische en religieuze strekkingen en het mag niet gedomineerd worden door een schare extreem-linkse verenigingetjes bestaande uit twee man en een paardenkop, die alle andere ideologieën proberen buiten te houden. De Religio- en Patria-principes horen hier thuis. Elke student van deze verenigingen zou ook lid kunnen worden van een regionale club. Dat neemt niet weg dat verenigingen zoals de NSV intern geen traditioneel-studentikoze werking kunnen of mogen hebben en kleurdragend kunnen zijn. Idem voor faculteitskringen. Er zou één Seniorenkonvent moeten komen, met mannenclubs, vrouwenclubs en gemengde clubs. Ik weet niet of het een goed idee zou zijn het regionaliteitsprincipe in Leuven af te schaffen. Buiten Leuven bestaat het enkel tot op zekere hoogte in Gent. Elke studentenstad heeft wel een paar regionale clubs, maar die omvatten zeker niet het totale Vlaamse grondgebied. Aan de ene kant beperk je de concurrentie tussen

de clubs door de studenten naar hun regionale club te sturen, maar aan de andere kant zijn die grenzen nooit duidelijk afgelijnd, zodat er toch nog wrevel ontstaat en bovendien denk ik dat je een student nooit kan verplichten bij de club van zijn streek te gaan als hij dat niet wil of hij zich daar niet thuisvoelt. Of laat je hem liever verloren gaan voor het traditionele studentenleven? Misschien kan het nieuwe Leuvense SK bestaan uit vijf provinciale gildes voor de jongensclubs, een vrouwengilde voor de huidige MSK-clubs, een gilde voor gemengde clubs en clubs met bijzondere doelstellingen. In elk geval vind ik dat die hervorming geen wildgroei aan nieuwe clubs moet opleveren, want iedereen heeft het al moeilijk genoeg om leden te werven. Van de andere kant denk ik dat verenigingen met een speciaal doel, zoals het Corps Flaminea met het mensuurvechten, Plutonica met het verbreiden van het traditionele studentenleven en de Fanfare (die tegenwoordig wel overal thuishoort in het plaatselijke Seniorenkonvent, maar toch eigenlijk complementair is aan studentenclubs), ook een plaatsje moeten kunnen krijgen in de gevestigde structuren. De gildes zouden dan, zeker in het beginstadium, in deze structuur de taak krijgen van veel meer gezamenlijke activiteiten te organiseren, bv. tweewekelijks, ook ter vervanging van clubactiviteiten. Een groep van vier mensen om elke week mee samen te zitten, spreekt nu éénmaal niet aan en met dertig mensen kan je veel meer verschillende dingen organiseren. Zo bereik je ook dat de grotere clubs de kleinere actief ondersteunen. Een ideaal aantal mensen per club zou 20 à 25 zijn. Als je veel groter wordt, kan je er geen hechte groep meer van maken en valt het toch uiteen in een harde kern en meelopers. Daarnaast hoort ook de politieke werking van het KVHV, met in de eerste plaats het nationale Verbondsblad "Ons Leven" onder deze koepel thuis, dit om historische redenen en omwille van het feit dat onze traditie uit KVHV-kringen stamt. Deze politieke tak moet pluralistisch en niet-partijgebonden zijn en blijven, maar wel rekening houden met het historisch-politieke erfgoed van het KVHV. Een perfect voorbeeld hiervan is het KVHV van Brussel einde jaren '90. Deze tak staat langs de werking van de clubs, want politiek moet niet door de clubs of namens de clubs zelf bedreven worden. Met deze duidelijke, door de universiteit gesteunde organisatie, moet het veel gemakkelijker zijn als één geheel naar buiten te treden, leden te werven en sponsoring en voorwaarden te krijgen.

Dit concept kan natuurlijk ook uitgebreid worden naar andere steden. Ik wil hier niet ingaan op de Gentse situatie en de plaatselijke rivaliteit tussen GSK en SK, want dat is iets wat ze zelf moeten oplossen. Het huidige nationale KVHV, dat gewoon een losse band is van de lokale afdelingen en dat sinds het verdwijnen van de louter politieke afdelingen in Kortrijk, Antwerpen en Oostende in elke stad waar het aanwezig is (op

Gent na) het merendeel van de traditionele clubs en buiten Leuven zelfs de hogeschoolkringen overkoepelt, kan de nationale koepel van deze plaatselijke afdelingen en Seniorenkonventen worden. Deze nationale koepel kan dan bv. de Vlaamse clubs in het buitenland vertegenwoordigen.

Ik besef dat deze standpunten controversieel zijn en moeilijk uitvoerbaar, maar van de andere kant zal het onder de huidige vorm heel moeilijk worden om verder te blijven bestaan.

De werving zou veel beter gecoördineerd moeten worden. Dat betekent dat clubstudenten ook bereid moeten zijn hun vrije tijd na tweede zit op te offeren om in de Hallen bij de inschrijvingen reclame te gaan maken, want anders zijn de faculteitskringen al weg met de weinige geëngageerde mensen. Een gezamenlijke schachtenwerving van SK, MSK en KVHV zoals de laatste twee jaar is een heel goed idee, maar er moeten veel meer mensen bereikt worden. Een andere lokatie en betere reclame zijn aangewezen. Werving zou al moeten beginnen op de middelbare scholen. Vroeger bestonden daar collegebonden, verzameld in AKVS en verdwenen in de jaren '30, die de doorstroming naar de regionale clubs verzekerden. In Zwitserland, Oostenrijk en Zuid-Tirol bestaan deze trouwens nog steeds en ik denk ook dat in die gebieden het percentage clubstudenten in het hoger onderwijs het grootste is. Ik wil niet zeggen dat die collegebonden daarom direct terug opgericht moeten worden. Dat is niet haalbaar en vraagt ook een groot engagement van actieve studenten. Wat wel gedaan kan worden, en dit geldt natuurlijk enkel voor regionale clubs, is de scholen in je streek contacteren om contactadressen te krijgen en eventueel in april ter plaatse al eens een voorstelling van het clubleven te gaan geven. Dan bereik je een hele groep en mensen zullen sowieso gemakkelijker in groep naar een club komen dan alleen. Ook moet er gezocht worden naar meer originele activiteiten. Cantussen, bierspelletjes, fuifjes en galabals zullen samen met cafésporten, bowling en poolen altijd wel blijven deel uitmaken van de clubkalender. En dat hoort ook zo. Maar dat neemt niet weg dat er afentoe eens niet iets anders gedaan mag worden. Waarom bijvoorbeeld geen bezoek aan de opera, een musical, een museum? Per slot van rekening dient je studententijd toch ook om iets bij te leren.

Er moet actief promotie gemaakt worden voor het traditionele studentenleven. De cantus-cd van Westland is een goed voorbeeld van het hoe het wel moet. Als er meer als groep naar buiten getreden wordt, is dit ook goed voor de zichtbaarheid en dus de media-aandacht, sponsoring, ... Ook moet er meer samenwerking tussen de verschillende studentensteden komen. Dat kan via die eerder vernoemde nationale studentenkoepel,

maar dit betekent ook dat als het SK van Gent in Leuven op rolling komt, waarom niet samen met SK- en MSK-Leuven? Natuurlijk komt een beter imago er enkel als de studentenverenigingen zich deftiger gaan gedragen en hun ergste zwijnerijen aan de kant laten. Maar je kan je ook daarzonder heel goed amuseren. Amusement is belangrijk, want anders blijven de mensen ook weg. Er zijn echter genoeg verenigingen die bewijzen dat je je ook op een deftige manier goed kan vermaken. Vergeet niet dat veertig jaar geleden iedereen altijd in kostuum op stap ging, waarbij ik niet wil zeggen dat dat nu ook in alle omstandigheden het geval moet zijn. Verder moeten sommige club- en Verbondsstudenten zich minder sektarisch opstellen: ze zijn niet beter dan de rest van de wereld. Enkel door andere mensen te laten voelen dat ze gelijk zijn, kan je hen overtuigen dat het de moeite waard kan zijn van er ook bij te komen.

Tenslotte moeten oud-studenten hun studentenverenigingen actief ondersteunen. De levensband houdt in dat werkenden financieel bijdragen, maar ook dat ze uitgenodigd worden voor de activiteiten en wanneer mogelijk, toch een paar keer per jaar, aanwezig zijn. Zij moeten zich in principe niet bemoeien met het dagelijks bestuur, maar kunnen met goede raad bijsturen waar het moet en kunnen ook bijstand verlenen in het doorgeven van tradities. Een goede oud-ledenwerking is zeer belangrijk en er zijn ook enkele succesvolle voorbeelden van in Leuven: KSC, Lovania, Corps Flaminea. Maar zelfs dit helpt niet altijd: Westland Leuven heeft dit jaar na 113 jaar de geest geven, ondanks een zeer goede oud-ledenwerking.

Zo, dit gaat zeker niet alle problemen oplossen. Volgens mij is er zeker nog een plaats in de toekomst voor het traditionele studentenleven, maar het zal zich zelf wel moeten herpakken. Anders zal er maar een zeer kleine groep overblijven, een groep die als marginaal zal worden beschouwd.

Ik hoop dat de raad en inzichten van een oude rot toch enigszins kunnen bijdragen aan het herstel, het leven, het groeien en het bloeien van het traditionele studentenleven.

Dixi.